

DE
DIAGNOSI
FEBRIVM IN PRIMO STADIO

16

1784 3^a

CONSENSV ATQVE AVCTORITATE
ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS
IN ACADEMIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

D. IOH. FR. GOTTL. GOLDHAGEN

MEDICINAE, PHILOSOPHIAE ET HISTORIAE
NATVRALIS PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
FACVLTAT. MED. ET PHILOSOPHICAE
H. T. DECANO

CIRCVLI SALICI, COMITATVS MANSFELDENSIS
ET
CIVITATIS HALLENSIS PHYSICO

PRO

OBTINENDO GRADV DOCTORIS MEDICINAE

D. IANVAR. MDCCLXXXIV

H. L. Q. S.

PVCLICE DISPVTABIT

DANIEL FRIDERICVS HERING

STOLPA - POMERANVS.

HALAE,
LITTERIS IOH. CHRIST. HENDELIANIS.

M O

...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die
...um die

DIAGNOSIS
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die
...um die ...um die

FRATRI OPTIMO

CHRISTIAN. BENIAMIN.

HERING

D. D. D.

A V C T O R

DANIEL FRIDERICVS HERING.

M O

CHRISTIAN BENNMIN

HERLING

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

AVDIA

DANIEL FRIDERICVS HERLING

...
...
F
...
...
rum
inte
cert
Bag
nom
mor
mor
rem
fer
diag
faep
ex v
nom

DE
DIAGNOSI
FEBRIVM IN PRIMO STADIO.

§. I.

Cognitio symptomatum essentialium quorum concursu cognoscuntur & distinguuntur inter se morbi, diagnosi dicitur. Quae cum certissime ad indicationes nos ducat, merito a Bagliuio prima curandorum morborum basis nominatur. Praeprimis vero sub principio morbi vera eius diagnosi saepius nos edocet, morbi incrementum impedire, qui si ad vigorem peruenisset, omnia artis conamina elusisset. Maximi igitur haec morbi in primo stadio diagnosi est momenti! Quae vero pro dolor! saepissime maximis premittitur difficultatibus, & ex vnanimi Bagliuui, Stollii omniumque magni nominis virorum consensu, ad desiderata adhuc per-

pertinet medica. Liceat igitur mihi, quae ad hanc diagnofin in primo ftadio pertinent, colligere atque perluftrare, quantum virium temporisque limites permittant.

§. 2.

Causae difficultatis.

- i. Difficultates in diagnofi morbi nascentis exinde praecipue oriuntur, quod, fymptomata morbo propria sub initio faepius lateant, & non raro benignitatem infidiose fimulentur. Sunt enim tam ambigua atque occulta ait Thierry (Erfahrungen in der Arzneiwiffenfchaft.) vt quotidie peritiffimi etiam medici praetice feducantur & omnem licet adhibeant diligentiam, nihilominus errent. Leuiffima aliquando fymptomata, vt coryza, dolores vagi, vertigo procliuitas in fomnum perniciofiffimos faepe morbos vel praefentes laruant vel futuros praefagiunt Non mirum igitur, Medicos in diagnof multorum acutorum morborum lentis tantummodo paffibus hucusque progressos fuiffe. Pefsimum vero morbi periculofiffimi latentis fignum, vt obferuationes docent, eft lene iftud delirium paffiuum; in pulfu & vrina nil praeter naturale obferuatur lingua humida eft, aeger nil nifi languorem virium fentiens, lenitatem morbi

morbi persuadere cupit medico, idque eo maiori fiducia, quo magis morbo iacrescente morti se appropinquat, non multo vero post scena mutata aeger rebus humanis valedicit.

2. Quod in principio morbi symptomata nimis vniuersalia appareant quae multis saepe sibi contrariis morbis sunt communia.
3. Quod omnis morbus pro epidemiae, corporis constitutionis, temperamenti & aeris varietate differat.
4. Quod magna sit morborum series, similitudo complicatio & modificatio.
5. Quod quamplurimi morbi nullis prodromis praegressis incipiant.

§. 3.

Quae diagnosin adiuuant.

Attamen vero sunt signa etiam atque adimnicula quae diagnosin in initio faciendam faciunt; nota quae mihi sunt paucis annotabo.

Huc faciunt:

1. Cognitio constitutionis corporis viriumque naturae; an debilitas an robur an dispositio quaedam praeternaturalis haereditaria, congeni-

genita, acquisita adfit; quibusnam morbis antea iam laborauerit, quaque methodo restitutus fuerit aeger, inquirendum est. Nec non aetas, temperamentum, idiosyncrasia, consuetudo & vitae genus in censum veniunt. Ex his enim prima morborum stamina progerminant: si differentiam inter praeteritorum saeculorum & praesentis aevi interdiutum pauperumque ac multorum artificum morbos spectes, nonne omnem fere hanc differentiam in varia vitae ac diaetae ratione fundatam reperies? unde etiam maius patrum nostrorum robur mitiorque morborum tunc temporis solitorum indoles deducenda videtur.

2. Phaenomena C. H. quae a virium vitalium actione dependent. Insignius enim harum decrementum, sub initio morbi insidiosius, grauius periculum nobis prodit. Iudicantur vero vires vitales ex pulsu ex respiratione, ex oculis ex mentis corporisque actionibus voluntariis, ex situ &c. uti in febribus putridis & nervosis hoc obseruare licet. Quo maior haec virium prostratio sub initio statim obseruatur, quo profundius causa eius latet eo malignioris naturae erit morbus; nisi virium vitalium

talium suppressio dependeat ab obstaculo facile remouendo, vt plethora vel atra bile circa praecordia stagnante.

3. Causae praecedentes, & occasionales; sic morbi venerei saepius occulti ex causa praegressa, coitu impuro, cognosci possunt.

4. Epidemiae indoles probe cognita, quae nos edocet, morbum nascentem ex ambiguis maximeque dubiis symptomatibus cognoscere, modificationes atque complicationes prauidere, aptaque medendi methodo periculum imminens praecauere. Quot quantisque vero impedimentis a cognitione epidemiae detinemur, Ill. Sydenhamum testem locupletissimum habeo. Sunt morbi, inquit, qui licet epidemicorum nomine insigniantur, enormes tamen sunt & perquam anomali utpote qui nulli typo patiuntur adstringi &c. quandoque idem morbus in ipsissima anni constitutione varius saepe & dissimilis obseruatur. Si epidemia incognita erat, pergit Sydenhamus, primi aegri in multo maiori periculo versabantur, quam qui paulo tardius aegrotabant.

5. Iuuantia & nocentia, quae vero methodus morbi naturam inquirendi, caute cogitate-

que

que a medico instituenda est. Saepius enim fit, ut medicamentum in initio salutare effectus producere videatur, non multo vero post omnia inopinato in peius ruant. Hoc saepius experti sunt medici in venae sectione, in affectionibus pectoris & in initio febrium putridarum.

6. Comparatio cum aliis cognitis morbis
v. Zimmermann von der Erfahrung.

Quo plura horum adminiculorum conveniunt eo perfectior evadit diagnosi & vice versa.

In hac probabilitate bene ac cito ponderanda omne fere officium medici positum est.

§. 4.

Signa Diagnostica.

Signa quibus status praesens vel futurus morbi cognosci potest, vel diagnostica vel prognostica audiunt, sine quibus nullam esse posse diagnosis & methodicam curationem iam ex notione pater. Haec autem signa quandoque valde latent, obscura dubiosa incertaque sunt, & in nullius fere partis magis, quam in pulmonum morbis: tubercula cruda tam occulta saepe sunt, ut inter initia vix nulla sui profertant

ferant indicia, sed coniectura tantummodo haec
vel illa assequimur. Utinam singuli morbi
duo vel tria haberent signa essentialia, multo
certe feliciores in iis curandis essemus.

§. 5.

*Differentia Signorum diagnosticorum secundum varia
morbi tempora.*

Eodem modo ac stadia morbi inter se dif-
ferunt, signa diagnostica etiam varia sunt, cum
morbo incipiente inchoant, per omnia eius
tempora & augentur & decrescunt cum aug-
mento & decrescunt morbi. Ut in primo sta-
dio morbus mitior leniorve est, sic etiam signa
plerumque dubiosa incertaque (§. 4.) praepri-
mis etiam in febribus. Cum igitur signa primi
stadii pauca sint, quibus consili hostem aggre-
dimur illud praeceptum Hippocratis & quod
summi artis nostrae viri suaserunt, in hoc sta-
dio ob incertitudinem diagnoseos nihil facere,
nullum propinare medicamentum vel genera-
lem modo instituere medendi methodum, non
negligendum esse puto. Quo pauciora vero
haec signa sunt eo maior diligentia necessaria est
in illis indagandis.

§. 6.

De Signis in primo stadio febrivm.

Primum vero rite definiendum est tempus illud quod primum stadium in febris dicitur, ne, quod saepe accidere solet, confundatur cum stadio prodromorum. Haec duo stadia praecipue differunt in eo, quod prodromi, in nullo morbo essentiales, saepius desunt, stadium primum vero in omnibus adesse debet. Hoc morbum incipientem indicat, stadium vero prodromorum imminentem morbum praesagit. Prodromi vero pluribus morbis communes sunt e. g. appetitus imminutus morositas, proclivitas ad iracundiam, somnus perturbatus (coma vigil vel somnolentum) sudor naturalis suppressus, & vlcus, si aeger habeat, exsiccatum, excretiones a natura sueta decedentes, corporis lassitudo *) grauitas, oculorum coruscatio, anxietatis sensus, oscitatio & pandicalutio. Vt ipsa autem febris in coeunda morbi materie naturae effectus esse videtur, sic hi prodromi optimaе huius medicatricis primos quasi conatus sistunt, quibus ad suum negotium sese parat, sensimque noxias materies

*) Hipp. ait: lassitudines sponte natae morbos praenuntiant.

ries, ad excitandam febrim efficaciore red-
dunt. Prodromos primum stadium excipit.
Morbi initium, inquit Galenus, tempus illud pu-
tandum est, cum manifesto febricitare incipien-
tes, decubuerint. Et Hippocrates morbi ini-
tium constituit, non ubi primum capite doluit
sed cum primum febricitauit: van Swieten ini-
tium febris adesse dicit, si actiones laesae appa-
rent. Attamen sunt, qui ab initio prodromo-
rum initium morbi adesse putant, quod vero
facile eo refutari potest, quod acutissimos saepe
morbos diutissime symptomata praenuncia prae-
eedant, si haec ad morbum pertinerent, mor-
bum acutum efficerent chronicum. Inchoan-
tis igitur morbi notitia habetur, quando sym-
ptomata morbo propria obseruantur. Haec
sunt in febribus intermittentibus regularibus,
horripilatio, frigus, aestus, sudor, vrina, lateri-
tia, pulsus febrilis &c. his continentur simul
illa symptomata, quae etiam prodromi sunt.
In febribus continuis iam magis abscondita
sunt; desunt vero in illis magnum frigus &
vrina lateritia, his tamen ne nimium confidas
signis, eadem enim in febribus intermitten-
tibus etiam, haud raro absunt. Febres lar-
uatae singulae, quae sua habent propria,
quae omnia recensitu quidem impossibilia, ta-
men

men quantum fieri potest, posthaec annotabimus.

Finem huius stadii adesse dicimus, si Symptomata augeantur & signa coctionis appareant. Haec est sententia Galeni, qui proprium cuiunque morbo initium coctionis signis determinari, ait, ut tunc primum finiatur, quando coctionis signa apparuerunt, ab Hippocrate non dissentientis qui in principio morbi omnia cruda esse docuit.

§. 7.

De usu horum signorum ad praxin.

Maximi momenti res est cognitio horum prodromorum atque symptomatum, quae morbum in primo stadio produunt. Quamvis enim, ut vulgo recte putatur quandoque viribus naturae solum & sine ulla medela morbus solvatur, ac aegri pristinam sanitatem recuperent sola benignae naturae efficacia, tamen contrarium pro dolor! saepe evenit. Experientia docet, optimam etiam dietam non omnem morbum profigare posse, si vires vitales causae morbi subigendae non sufficiant, & gravissimum morbum subsequi, nisi subita medela adhibeatur, in quibus casibus apta medendi metho-

methodo, vires naturae vel excidandae vel re-
frenandae vel dirigendae, omnesque causae cog-
nitaе, quantum fieri potest, remouendae sunt.
Quo citius vero morbus cognoscitur, eo faci-
lius eradicari, periculumque eius anteuerti pot-
est. Quomodo vero e. g. febrem apoplecti-
cam curabis, si insidiosam eius indolem, ex si-
gnis in primo stadio maxime obscuris, non co-
gnoueris?

§. 8.

De febribus in genere quorum dignosis difficilis est.

Ex praecedentibus iam iam liquet eos mor-
bos difficultati in diagnosi subiectos esse, quo-
rum causae & proegumenae & procatarticae
latent ac sensibus nostris se subducunt, quorum
signa dubiosa imo fallacia sunt, ita vt morbi
laruentur aliaque facie se ostendant ac re vera
sunt. Huc referuntur morbi acuti, complicati
varie modificati atque ii qui nullis prodromis
comitantur, maligni, qui a specifica causa vel
a miasmate oriuntur & insolitis symptomatibus
stipantur, vel nulla epidemia grassante, vel illa
tantummodo incipiente (Sydenham l. c.) mor-
tales cruciant; febres laruatae, lentae, hecti-
cae &c. quae a sexcentis causis innotis originem
ducere queunt. In magnis hic dubiis versa-
mur

mur, ob summam causarum varietatem, quorum effectus tamen simillimi apparent, & ob causarum similitudinem, effectuum vero varietatem. Pro varia constitutione corporis, sexus, epidemiae, aeris, vitae generis, causa diuersa esse debet, si pluribus corporibus, similis morbus nascatur (§. 2.).

§. 9.

De causis februm.

Causae februm remotae multae ac innumerabiles sunt, omnes vero per nervorum irri-
tationem agunt. Terrore & quocunque in-
spectato obiecto systema nervosum irritante non
raro febris producitur; ab affectibus animi, amo-
ris, irae &c. homines febricitantes fiunt; his
animi pathematibus producuntur in corpore
mutationes, quae eo diutius durant & pertina-
ciores sunt, quo maiori irritabilitate & sensibili-
tate gaudet corpus. Porro exhalationes putri-
dae, aer humidus, omnesque causae quae soli-
da laxiora reddunt, & aequilibrium inter haec
& fluida tollunt, febres excitare valent. Proxi-
ma autem in nervis irritatis later causa, (v Swie-
ren T. II. §. 755. Tralles de usu opii Sect II.
p. 70. Thaer Diss. de actione systematis nervosi
in febris. Goett.) vnde simul patet, qui fiat,

vt feбри vis inſit, cum in producendis, tum in
tollendis neruorum affectibus.

§. 10.

Idem porro.

Reſtant vero quatuor praecipuae cauſae,
quarum vna vel altera, in quocunq; morbo
plerumq; adefſt, notabilem in curatione di-
ſtinctionem efficientes, ita vt prima medici
quaefſtio eſſe debeat, quatenam ex his aut ſola
aut prae reliquis preſto ſit. Sunt vero hae

1. Cauſa inflammatoria,
2. Cauſa gaſtrica,
3. Cauſa putrida,
4. Cauſa neruoſa.

Harum praefentia a conſtitutione corporis &
epidemiae maxime dependet. quaeuis autem
cauſa propriam febrim producit.

Haec vitia humorum, quae vti diximus fe-
brium cauſae ſunt, e contrario etiam illarum
effectus eſſe queant. Si Febris per quoddam
tempus in corpus agat, eius humores quadrupli-
ci modo affici poſſunt, ita vt vel diatheſin inflam-
matoriam adſciſcant vel putredinem, vel hu-
mores

B

mores

mores ad digestionem destinati in naturali sua mixtione turbantur, vel subtiliora fluida, quibus in systema neruosum praeprimis imperium est, corrumpuntur. Pro corporis constitutione humores hoc vel illo vitio inquinantur, fortis ac robustus homo inflammatione, debilis e contra & exsanguis impuritatibus primarum viarum vel neruosis affectibus laborat. (SCHRÖDER).

§. II.

De Signis harum febrium.

Nunc signa cuique causae propria seorsim annotabo, quae vtur cognita facilia videntur, interdum tamen difficillime inter se distinguuntur.

- I. Febris inflammatoria, pura, omnium, quae a caussis internis ortum ducunt, rarissima, in debilioribus non obuenit, periculo non tanto stipatur, ac curatu facillima est. Eius vero praesentia cognoscitur ex pulsu febrili, celeri, duro vel forti ac gradui aestus respondente, ex colore & calore corporis non ingrato & tactui euanescente, ex functionibus corporis vehementibus, robore & intensiore virium praepimis vitalium actione, oculo-

rum

rum splendore, faciei rubore, lingua alba & torrida cum siti, vrina rubra, saturata. Fortes, rustici, operarii, qui vitam exercitam degunt, praeprimis ab hoc febrium genere afficiuntur; secundo & illi, quibus vita lauta & exercitata est, qua sanguinis copia abundat & ad morbos plethoricos disponit. Tempore vernali magis grassantur, quam in alio anni tempore, rarissime vero epidemice praeprimis in eiusmodi regionibus, quae aliis morbis, vti gastricis fauent.

2. Febris gastrica frequentissima, in quibusdam regionibus endemica, a medico in complicationibus praecipue attendenda, quum resoluentibus, purgantibus & emeticis permulti morbi, quorum natura saepius omnia euacuantia vitare videtur, curantur. Semper fere impuritates primarum viarum suspicari queunt, & primum sit indicans, nisi certissima adsint signa causae nervosae.

Hae impuritates vero diuersae esse possunt naturae. *Bilioes* virium notabilem producunt prostrationem, dolores dorsi, lumborum & capitis vehementissimos, turgori bilis respondentibus, anxietatem & ardorem praecordiorum, Cardialgiam ad hypochondria praecipue dextrum

saepius extensam, linguam aridam, fissam, flauam, aut nigram, saporem amarum, nauseam, vomituritionem, vomitus, & deiectiones biliosas, causticas, torminosas, tenesmoideas, vrinam croceam, biliosam; febrem acutam continuam, cum intenso horrore, aestu, ac siti inextinguibili, delirio singultu &c. quae omnia symptomata vomitu & deiectionibus tolluntur, vel leuantur.

Pituitosae & verminosae, quarum symptomata fere eadem sunt, efficiunt appetitus viriumque languorem, sensum ponderis in artubus, dolores capitis, tussiculam siccam, post partum excitatam inflammationem abdominis, flatulescentiam, dyforexiam vel picam, somnum turbulentum, vertiginem, susurrum & tinnitum aurium, difficultatem auditus, pruritus in naribus, salivae confusum, linguam albam, pupillam dilatam, oculos concauos, pallorem faciei vel colorem variabilem; pulsus intermittens, palpitationes cordis, spasmi peripherici, motus febrilis & febris exquisita. Si pituita in sanguinem redundat, & solida simul relaxata, genus neruosum debilitatum est, oritur exinde saepius febris pituitosa Selli, quam Sarcone primus diligentius determinauit, sanguis e vena missus reso-

resolutus, & chorio pituitoso obductus est: febris parua & pulsus debilis & intermittens obseruatur.

Virium vitalium inertia hanc febrem periculosissimam creat; saepe in febrem neruosam abit, quacum vero perperam a nonnullis confunditur.

Quamuis plerumque haec febris ex redundantia pituitae e primis viis in sanguinem oritur, potest tamen etiam haec pituita in sanguine primario a refrigerio aliisque causis generari; quae si per motus naturae ad locum quendam respirationi inservientem ducitur, vel ibi stagnans, irritans inflammationem producet serosam, febris inde orta dicitur catharrhalis.

Subiecta debilia, quae in aëre frigidiusculo humido cibus crudioribus vescuntur, huic morbo praeprimis exposita sunt. Biliofis vero cruditatibus fauent temperamentum biliosum, feruor solis, diæta calida, iracundia, epidemica aëris constitutio &c. Quae tamen signa antea dicta, turgescentiam cruditatum praecipue comitantur, in initio vero saepe desunt vel profundius latent. Certissime nos ducunt descripta in diuidualis aegri constitutio epidemia & endemia.

3. Febris putrida; periculosissimum hoc genus februm est, cuius modo tempestiua diagnosis vitam aegri seruare potest. Lente & occulte incipit, nullis prodromis proditur, & repente vita aegri in summo periculo versatur. Summa attentio requiritur, vt omnia, quae modo possibilia sunt, bene obseruemus.

Dispositio quaedam corporis debilitata, lassitudo & quietis amor, motus praeter consuetudinem fatigans, debilitas in omnibus functionibus, oculi concaui, stillae quaedam sanguinis e naribus, sanguis resolutus, pulsus mollis, debilis, frequens, aestus pungens, diathesis scorbutica, sudor male olens, excretiones colliquatiuae & anima foetida praecipua signa sunt.

Inuadit aestatis tempore in aere calido humido subiecta laxiora debilitata, quae humoribus acribus dissolutis scatent.

Notae, quae febris genium praesagiunt:

1. vitae genus, 2. character epidemicus, 3. tremor totius corporis, qui vt FRINGLE ait, nunquam fefellit. 4. Febris, quae tam leuis videtur, attamen vires aegri mirifice prostermit.

4. Feb-

4. Febris neruosa (febris putrida lymphatica) quae est status summae debilitatis, lente & paulatim inuadit, ab Anglis *the little feuer* nominatur; nomine febris lentae neruosae etiam venit; summa debilitas, nec cruditatibus primarum viarum nec putridae sanguinis resolutioni nec orgasmo sanguinis respondens, omniumque symptomatum dissensus. Febres lymphaticae, ait BAGLIVIVS, sunt perniciosissimae, in his saepe vrina bona, boni sunt pulsus, sed pessima lingua, pessimus mesenterii status, ob nimiam ibidem putrem congestam materiem, aegri bene sibi valere videntur (Symptoma maxime horrendum) Lib.I. de febr. malignis. Possunt igitur quidem causae antea dictae huic complicatae esse, sed neque ad essentiam eius pertinent, neque earum remotio hanc febrem sanat vel leuat, saepe exacerbatur. Omnium saepissime haec febris laruas induit, ita vt rarissime eadem facie appareat; plurima signa diagnostica ex constitutione aegri petimus. Aegri minus minusque valent, cibos fastidiunt vel male concoquunt & animo marcent, antequam febris palam inuadat; ex maxima autem parte homines leni vagoque horrore, incerto lenique tactui calore, sensui aegri ve-

ro. saepe intolerabili, sub initio corripium
 tur; accedit simul lassitudo, torpor, oscita
 tio &c. Matutino tempore praecipue aeger
 debilis est, horripilationem sentit, mox se
 quitur aestus, genae rubrae & pallidae alter
 nant, roburantia volatilia siue analeptica vi
 res illico extollunt, caput obnubilatum, os
 ficcum, lingua arida & tamen nulla sitis; ma
 ne nauseosus est & dolores punctorios in pe
 ctore sentit, aestate peius se habet ac hyeme
 Pulsus equidem frequens est & debilis & in
 ordinatus, saepius etiam non multum a natu
 rali recedens; multi sudores morbum non le
 uantes, indies vero malum crescit, piget se
 mouere & ad somnum procliuis est, cum
 augmento morbi crescunt symptomata, eo
 rumque numerus augetur; hanc febriam opti
 me scripserunt GLASS de febribus, HUX
 HAM, PRINGLE aliique plures.

§. 12.

De varia mixtione harum febrium

Quaeuis harum febrium raro simplex mera
 vel gastrica, vel inflammatoria, vel putrida, vel
 neruosa obuenit, sed saepius cum aliis mixta
 reperitur. Haec mixtio multiplici modo fieri
 potest, ita vt nulla sit earum febrium, quae cum
 alia

alia quadam specie coniuncta esse nequeat; inflammatoria cum putrida, gastrica cum inflammatoria, putrida cum neruosa, & vice versa. In hoc praecipua curationis difficultas quaerenda est, vt indicatio saepe quamplurimis contra indicantibus signis impediatur, & medicus de febris natura dubitet. Haec varia febrium complicatio dependet 1 ab epidemia, 2 a corporis constitutione, 3 a vitio in curatione vel in diaeta commisso.

Si epidemia gastrica grassatur, fortes, quadrati & sanguinolenti homines non facile aegrotabunt, victi vero non mera gastrica febre sed etiam inflammatoria verosimile laborabunt, debiliora corpora forte simul putrida immo neruosa febre. Complicatio pro varia constitutione corporis diuersa est; sedulo autem eo medicus spectet, quae complicatio reliquarum praedominio potitur caeteris in eius quasi ditionem redactis & parcius id temporis saeuientibus. Interdum duae adsunt indicationes, quae sibi plane contrariae esse videntur, e. g. si febrī putridae inflammatio rotyca accedat, haec inflammatio vero spuria est, a putrido irritamento effecta, quare etiam antiphlogistica non requiruntur, sed ablato putrido irrita-

irritamento per methodum antisepticam, in-
 flammatio sua sponte euanesceat. Attamen HUX-
 HAMVS anginam obseruauit gangraenosam, ubi qui a
 natura inflammatoria ita praeuolebar, ut sola
 methodus antiphlogistica sufficeret.

Secundo vero haec complicatio ex vitio vel
 in curatione vel in diaeta commisso producitur,
 remedia decisiuua iusto citius propinata genium
 morbi facile commutare possunt saepius in
 aegrotantis periculum. Improvida venaesce-
 ctione in febris gastrica, mutatur illa non raro in
 putridam, quod vitium facile committi potest,
 cum febris gastrici saepe cum inflammatoria
 coniuncta obuenerit, & diaeta nimis calidiori
 & omissis purgationibus primarum viarum saepe
 morbi gastrici non putridi in putridos abe-
 eunt & exanthematicos. Ex his vero conici
 potest, utramque complicationem non simul in-
 cipere, sed semper vnam earum esse vel acces-
 sariam vel symptomaticam quae citius tardiusue
 sequitur.

Bene igitur est, epidemiam & corporis
 constitutionem noscere, aequae illa medicamen-
 ta aut alimenta, quae aeger antea sumsit. Ulti-
 mum adhuc remedium ad cognoscendum mor-
 bum

bum, ex nocentibus & iuantibus cautissime
 vero institutis repetendum est, effectus enim
 a medicamento in incertitudine adhibito
 sola sequitur, quamuis in primo intuitu salutaris vi-
 deatur, inopinato summum periculum adfert,
 de quo plura exempla (in pleuritide a venae-
 sectione) exstant, cum aegri se melius habe-
 bant, postridie vero omnia in peius mutaban-
 tur.

§. 13.

Febres intermittentes.

Hae febres eae sunt, quae ad certum tem-
 pus insurgunt atque decrefcunt, stas scilicet
 horis & diebus praemisso frigore incadesunt
 & deinde remittunt, donec ad veram apyrexiam
 deueniunt. Haec est descriptio Ill. SENAC. Quo
 ad typum & periodos, quas seruant, a medicis
 in quotidianas, tertianas & quartanas, porro in
 quintanas, sextanas &c. diuiduntur, quarum
 vero periodus obscura incertaque est & a pluri-
 mis practicorum haec febres in dubium vocan-
 tur. Quae autem praepremis intermittentium
 nomine insigniri debent, sunt tertianae & quar-
 tanae. De causa huius intermissionis hucusque
 medici disputant (vid. TORTI Therapeutice
 specialis). Id tamen obseruatione confirmatum
 vide-

videtur, febres eo maiorem habere ad intermissionem procliuatatem, quo magis causa in primis viis later, si autem causa in systemate vasorum haereat, febres etiam continuas sunt.

Quaeuis aetas huic febrium generi subiecta est: illis praeterea constitutionibus maxime hoc genus febrium comperit, quae systemate nervoso nimis sensibili praeditae sunt. Paroxysmus enim ab irritamento nervis admoto praecipuis oriri videtur, ideo etiam remota quacumque causa materiali tamen febris remanet, ex impressione quadam in nervis relicta nobis inexplicabili.

Haec febres maxime grassantur in locis humidioribus atque putridis, & ex solo exhalantibus corpusculis oriuntur.

Hucusque observationes nondum enumerunt, ut iam in primis diebus febres intermittentes recte inter se distingui possint, quare uno ore omnes affirmant, eo tempore morbi naturam inconstantem esse, neque ad typum & periodos sese adstringi pati. Huius rei exemplum dat SYDENHAMVS de morbis epidemicis cap. II. praematurae intermittentes autumnales, ait, non statim genuinum typum induunt sed

sed **continuas** febres imitantur. Quam magni autem momenti res est, omnia symptomata colligere, quibus hae febres distinguuntur, omnes ii intelligunt, qui pericula cum vnaquaque earum coniuncta earumque differentem curationem noscunt. Quotidiana enim & quartana tertianam periculo superant; quotidiana facile in continuam lentamque & RIVERII testimonio in cachexiam, hydropem & lethargum abit; quartana vero chronicam pessimamque labem visceribus inferre solet; tertiana longe benignior est.

Signa igitur diagnostica harum febrium haec sunt: Si praegressi fuerint prodromi paulo ante enumerati & signa frigoris sequantur, ex maiori vel minori frigoris gradu genius februm iam praecideri potest. SENAC ait: cum in febribus continuis frigus nusquam tam acriter aut tam diu vrgere soleat, statui in uniuersum potest, eas, quae summo cum rigore incipiunt, ex earum esse numero, quae certos alternosque habent circuitus. Quotidianae frigus leuius est ac in omnibus aliis intermittentibus, paroxysmus vero eo longior est, quare etiam magni viri e. g. SENAC quotidianam non ex intermittentium numero esse affirmant.

mant. Aestus est lenis, pulsus valde inordi-
 natus; debilis ac paruus, sitis minus vrget, vi-
 na non adeo flammea est, sudor parcus, ma-
 gna ad somnum procliuitas, animi deliquium,
 ventris dolor cum sapore amaro & deiectioni-
 bus & vomitu raro caeterumque obuenuit; pa-
 roxysmus autem tempore matutino incipit.
 Tertianae frigus breuius quidem est, sed vehe-
 mentius tamen, cum sensu punctorio inuadit.
 Quartanae frigus omnium pertinacissimum est,
 & sequentibus paroxysmis increfcit, aestus mi-
 tior ac in tertiana, sed ariditate sua molestus
 & cum frigoris quodam sensu in ossibus, sudor
 parcius vel nullus est, pulsus rarus, inaequalis,
 paruus, durus.

In quotidiana vires naturae vehementer,
 in quartana tarde, in tertiana sufficienter ple-
 rumque agunt. Praecipue vero indoles ha-
 rum febrium attendenda est, an biliosae, an
 bilioso inflammatoriae, an bilioso putridae sint
 naturae? vel a sola neruorum sensibilitate aucta
 dependent?

§. 14.

Febres aliae quae intermittentes esse videntur.

Non omnes febres, quae intermittunt aut
 intermittere videntur, ex verarum intermitten-
 tium

tium semper numero sunt, illarum faciem tantummodo induunt, nec cortici peruuiano, summo febrifugo cedunt. Multiplices sunt eiusmodi febres, earumque diagnosi ob peculiarem curationem quam sibi possunt, maxime necessaria est. Huc referendae sunt nonnullae catharales, inter diu saepe plane intermittentes, vesperino vero tempore nouo paroxysmo infurgentes; febres puerperarum eandem intermissionem etiam saepe patiuntur; post febres continuas remanent interdum paroxysmi, versus vesperinum, tempus incipientes.

Eiusmodi autem excandescendae plerumque breue tempus durant, nec paroxysmorum febrilium tempora percurrunt. Huius morbi exemplum dat SENAC: erat foemina, quae per annum integrum, stata quotidie hora intensiori frigore corripiebatur, suberant interim convulsui motus & membrorum hac & illac iactationes, leuis deinde exoriebatur calor & pulsus celerius incedebat, at nil prae se ferebant haec omnia, quod vere febrile fuisset, saltem intra horae vnus spatium omnia tam abnormis morbi symptomata ita concidebant, vt nil superesset, quod a naturali statu recederet. Quotidianae febres huc etiam referuntur ab iis, qui

eas

eas ex intermittentium numero excludunt; in-
 termittentibus similes sunt, in eo autem differ-
 runt: sudor plane nullus sequitur, apyrexia
 non vera est & cortice peruuiano non proficitur,
 sed magis adhuc augentur; indicata
 remedia sunt resolutentia, quoniam hae febres
 praesertim a vitis viscerum abdominalium, ob-
 structionibus nempe oriuntur, quae usum cor-
 ticis peruuiani prohibent. An vero hae quo-
 tidianae verae sint intermittentes nec ne? pra-
 cticorum experto iudicio relinquo.

§. 15.

De coniunctione febris interm. cum aliis morbis.

Latent febres intermittentes, si cum aliis
 morbis sese coniungunt, qui typum earum
 abscondunt aut perturbant. Iam a priori facile
 intelligitur, quam occulta earum diagnosis sit,
 si febris intermittens cum continua coniuncta
 occurrat, quae coniunctio experientissimum
 etiam fugit, ut Galenus ait. Primo morbi
 tempore continuae esse videntur, nil de inter-
 mittentium facie referunt, sequente vero tem-
 pore post euacuantia praemissa intermittere in-
 cipiunt, in tertianas vel quartanas desinentes.
 CELSVS eiusmodi febres descripsit, quarum ac-
 cessiones ita confunduntur, ut nulla interualla
 paroxyf-

paroxyfmorum animaduerti possint: intermitte-
 re desinunt in continuas abeuntes; inde autem
 exsurgit quaestio, ait SENAC, num scilicet eae-
 dem sint, aut quid ex proprio seruent ingenio.
 GALENVS easdem etiam mutationes intermit-
 tentium in continuas obseruauit, & quamquam
 continuae esse viderentur, tamen semper adhuc
 intermittentium natura elucebat; mutata forma
 non mutatur omnino ingenium febris eiusmo-
 di. Ex vario coniunctionis modo varia acci-
 piunt nomina e. gr. subintratum, semitertiana-
 rum siue hemitritaearum ex tertiana & quoti-
 diana continua compositarum. Hae febres
 iuxta Hippocratem horridae sunt, de illarum
 autem exacerbatione scriptores valde inter se
 dissentiunt. Galenus de ea prodidit, quod
 continua sit, ita vt tertia quaque die cum hor-
 rore exacerbetur. Si leguntur, quae HIPPO-
 CRATES, GALENVS ac recentiores medici de
 hac febre scripserunt, omnes eam obseruasse
 videntur, ita vt nulla hucusque certa huius fe-
 bris nosologia adsit (vid. BAUMGARTEN *de*
antiquitatibus febris hemitritaeae praesid. Ill. Gold-
hagen. Halae 1782.). Liceat mihi adicere, quod
 GALENVS dixit: semitertianorum typorum,
 inquit ille, hoc proprium est, quod reditus
 accessionum saepissime cum perfrigeratione &

C

inci-

incipientibus rigoribus fiant; ad integritatem non veniunt, sed horrificas primo die faciunt repetitiones, altero simplicem tantummodo accessionem.

Periculosa sunt semitertiana, ut quae non solum ventriculi solummodo & nervosas partes attingant, sed etiam cathaphoras, lethargicas vigiliasque cum delirio ac syncopas diaphoreses inferant, linguam praeterea valide exsiccant, atque animi defectionem efficiant, vehementer, quae profundo sunt, commouentes in uniuersum ferus periculosissimusque hic typus est.

§. 16.

De febribus larvatis atque malignis.

Omni iure nomen malignitatis illae meretur febres, quae insolitis symptomatibus spectantur, quaeque secuta omnia obruitu primo pollicitae, in grauissima symptomata, & repente & praeter spem erumpunt; unde HIPPOCRATIS dictum: febres paruae saepe valde malignae sunt. Tam variam & alienatam faciem prae se ferunt, ut naturam suam plane amisisse videantur. In praecedente §. quaedam iam de laruis, quibus intermittentes latent

dicta fuerunt, permulta vero innumeraque ad-
huc de iis differere restat, quorum pauca tan-
tummodo adducam.

Febrilis materies vario & inexplicabili mo-
do quandoque in corpore humano lateat. Saepe
accidit, ut sub partiali morbo febris intermit-
tens lateat; febile venenum tunc in vna tantum
parte residet, reliquis nullo modo affectis, do-
lores febrili causa insurgunt, qui in vno loco
partis plerumque externae saeuunt. Eiusmodi
symptoma febrilis indolis esse, ex eo perspici-
tur, quod periodice, more intermittentium,
& insurgat & desinat, eodemque etiam febrili-
fugo peruuiano curetur.

Periodici dolores interdum periculosissimi
sunt, si partes nobiliores arripiantur e. g. caput
pulmones, ventriculus &c. non raro euenit,
quod mens impetatur, accedant anaesthesia,
syncope immo catalepsis, & inlethargum &
comatosum affectum aegri incidant. Sub Tussi
conuulsiva quotidie insurgente, singultu & hae-
morrhagia statim tempore recurrentibus saepe
febris later, eodemque modo soluitur. Oph-
thalmiae etiam periodicae obseruatae sunt,
nec non odontalgiae, aurium, omniumque alia-
rum C. H. partium dolores. Saepe etiam locum
mutant

mutant, mox hanc mox illam partem afficientes, nus plures rheumatismos & arthritidem vagam aemulantes. Alia teterrima symptomata sunt apoplexia, veni paralytis, scotomia, epilepsia & plures convulsiones; eueniunt quandoque efflorescentiae cutis, Thera ut tota corporis superficies efflorescat: ceptus J harum febrium perplura exempla apud scriptores exstant. Febrilis materies in aluum etiam superu faeuit, vbi atrocissimi assurgunt dolores, qui nime se pro reliquis symptomatibus, foecibus nempe mucosis rum aut c & subruentis dysenteriam aemulantur. TORTI res m sint, c
Lib. III. cap. I. dicit de cardialgia, quae contigit, quoties inuadente paroxysmo rigor & horror aegrum infestat, siue dum incalescere incipit, cum accerrimo morsu oris ventriculi, cum pauca vomitione, defectu animi, pulsu exili & facie hippocratica Periculosissimum vero symptoma, quod fraudulenter speciem benignitatis prae se fert, est sudor post horrorem & frigus, qui magis increfcit & paulatim frigit, quo aeger liquatur, dissoluitur & deficit.

§. 17.

De lethifero harum febrium periculo.

Ratio & experientia docent, quam lethifera sunt haecce periculosa symptomata. Periculum vero eo magis adhuc augetur, quo minus

nus symptomata typum seruant; non raro per plures dies immo hebdomadas in lucem non veniunt, vna vice vero toto agmine erumpentes illico aegrotos ad inferos mittunt. TORTI *Therap. spec. Lib III. cap. I. ait: hoc autem praecipue symptomata nonnumquam tam inexpectatum superuenit, ut veluti totum simul, vnoque ictu minime praemonstrato erumpat, & tunc non prius se prodit, ac hominem interimat.* Hoc autem raram est, neque potest cadere sub dignorione aut curatione medica. Non omnes vero febres malignae simul etiam lethales sunt, cum sint, qui vel ex ipsa vera pestilentia emerferunt.

§. 18.

Quae ad diagnosin harum febrium pertinent.

Ob difficilem & fere impossibilem diagnosin hae febres protheiformes nominantur: quo difficilius autem diagnosin est, eo maiori opera omnia symptomata obseruanda sunt, vt tandem illa inueniamus, quae diagnosi inferuire queunt.

Plerumque accidit, quod truculenta illa symptomata in progressu morbi non autem cum primo paroxysmo se ostendant; non raro illa etiam ex praegressis paroxysmis suspicari queunt, plerumque enim a solito gassu recedunt paroxysmi

mi & iam a quibusdam insolitis symptomatibus stipantur. Sic *III. WERLHOFF* in febribus soporosis, malignarum frequentissimis, sub initio statim somnum naturali profundiorum non resistentem, & in apyrexia remanentem stuporem obseruauit, urinam crassam varie coloratam, maxime foetentem & praesertim frequenti mictione, dysuria aut stranguria prodeuntem, hypochondriorum & praecordiorum dolorem, sanguinem e uena missum floridum, satis aequabilem, cum sero copiosissimo viridescente mox in putredinem abeuntem. *Cel. Medicus* iisdem signis, certissimis febrium apoplecticarum praenuntiis usus est. In primo progressu plerumque continuae sunt, tertio demum die & serius apyrexiae obseruantur; quo breuiores atque obscuriores haec sunt, eo maiores difficultates adstant, & illico cortex peruuianus adhiberi debet.

Febrium conuulsuarum saepe difficilior est diagnosi *Medicus* in epidemia harum febrium nullum certum obseruauit signum affectus conuulsui futuri, nisi pertinaciorum paroxysmorum tum quoad durationem tum uehementiam cortici resistentiam; paroxysmi uero breuiores, quamuis eadem saeuirent grauitate, optimum exhibuerunt signum.

Ex

Ex epidemia etiam dignosci possunt hae febres, cum vero ut plurimum aliis epidemiis benignissimis immixtae sint, magna adhuc praemittitur difficultate tempestiua earum diagnosis.

Causae huius februm intermittentium recessus periculosissimi a sueta ipsarum natura plerumque in correptione bilis per epidemicam vel indiuidualem constitutionem, vel peruersam medendi methodum effecta lateat.

Omni diligentia sequentem paroxysmum impedire debemus, ne forte proximus insultus necet. Quo citius vero magisque inopinato ille inuadit, eo periculosior est, & diagnosis difficilior, immo impossibilis.

Februm laruarum quae in hac vel illa parte dolore, inflammatione, aliisque symptomatibus sese produnt, diagnosis ex symptomatibus febrilibus coniunctis habetur, plerumque enim dolores cum horrore, frigore, subsequente calore & sudore partis affectae aegros vexant, quae de febrili natura testantur. Quod si vero haec symptomata non adsint, ad alia respiciendum est signa, pandiculationes aut dolores capitis loco frigoris incedunt, quae omnia facile certici peruauiano cedunt, - magnum certissime argu-

argumentum, quod medicus saepe ex nocentibus & iuuantibus diagnofin facere poffit; Urinae funt lateritiae, maxime tempore apyreticae & fi nonnulli iam praegnelli funt paroxyfmi. Pulsus plerumque paruus & celer eft, ita vt vix percipiatur, funt vero etiam cafus, quibus maiori vi incedit, praecipue fi aut apoplexia aut lethargus aut comatofus affectus fequitur, non minus fe prodit febris ingenium, fi poft exacerbationem diffluat fudor, fi paroxyfmi periodice redeant & fibi refpondeant. Quod fi non a cauffa quadam occasionali periodice recurrente, e gr. a refrigerio omni mane admiffo vel ciborum affumione &c. dependent, ftatim ad methodum antifebrilem confugeremus.

§. 19.

De febrium continuarum diagnof.

Hucusque omnia fymptomata diximus, quibus febrium intermittentium naturam, non earum folum, quae in vna parte fe exerunt, fed illarum etiam, quae faeuunt fub larua continuarum, diagnofcere quimus. Attamen vero adhuc dubium fuper eft, cum quandoque fimilia occurrant fymptomata etiam in febribus continuis ac remittentibus. Praeprimis fymptomata

mata remittentium & continuarum, nisi cum
 omni diligentia obserues, earum diagnosi dif-
 ficillima erit. Porro notandum venit, quod
 omnes affectus, qui febres intermittentes refe-
 runt, febrium] continuarum praesentiam non
 semper excludant, continuae enim quandoque
 concomitantur illas, & faciem intermittentium
 induunt, vti neminem in arte medica peritum
 fugit.

Cognitio symptomatum continuarum febrium,
 modusque inuasionis non solum ad diagnosi-
 continuarum nos ducit, sed adhuc ad perfectio-
 rem atque certiore[m] diagnosi[m] febrium inter-
 mittentium ac remittentium.

In scholis tantummodo pathologorum de
 eiusmodi febribus disputatur, quae vno tramite
 sine vlla remissione durant, ideoque continentes
 audiunt; hae vero in praxi nullum locum ob-
 tinuerunt; nunquam enim obseruatae sunt.
 Continuatae febres semper quidquam remittunt
 & paulo post rursus excandescunt; tamen ab
 remittentibus, vt reuera diuersae sunt, etiam
 distingui queunt.

Si tempora, naturam & incessum prose-
 quamur, statuere possumus, num quid ex iis,
 quod

quod a remittentibus diuersum fit, obseruari possit. Plerosque morbos, qui non intermittunt, versus noctes excandescere, omnibus notum est, ea forte ex causa, quoniam quocumque hominem sanum vespertino tempore febricula quaedam naturalis corripit; in eo igitur conueniunt inter se & remittentes & continuas febres. Id vero dissimile habent; remittentes plerumque versus vesperam exacerbantur, tempore vero matutino regulariter remittunt, in continuis vero exacerbationes non stata hora redeunt, non per idem tempus durant, neque interualla eadem sunt, & quo malignior morbus, eo frequentiores sunt hae alternas mutationes, ita ut inter se confundantur. Tempore exacerbationis pro gradu morbi aegri in summa anxietate versantur, & omnia symptomata maxime vrgent, in deseruescentia etiam illo non destituuntur timore, symptomata non plane euanescent, non est cutis humida, nec excretorum aut secretorum facilis via, vrinæ enim sunt eadem, nec laxantur alui coliculatoria, abest praeterea frigus aut refrigeratio; in intermittentibus contraria obseruantur. Si vero hic exacerbationum ingressus non obseruari potest, alia symptomata insolentia non raro sunt causa; continuas malignas fiunt, inuadunt

dunt cum virium prostratione sine causa manifesta, symptomata ordinem temporum minime sequuntur, neque consentiunt signis externis quae ex facie, oculis, lingua, sensibus, calore, pulsu, respiratione, decubitu, somno, vrina desumuntur, vt, si mitis ad contactum calor, sicca tamen lingua sit; huc attinent lityria, helodes, asodes, epiala, agrypnocoma in initio febris iam praefens. Bene tamen BAGLIVIVS monet, non vnum symptoma solum et si grauissimum, febrem malignam designare. Lassitudo quaedam lenta sine causa manifesta antecedere solet, eaque plerumque horrida, quae tandem aliquando subito in febrem ipsam erumpit, nam & hic docet experientia, BAGLIVIVS inquit, non esse omnino negligenda praecepta veterum de lassitudine, quam inter signa referebant summis quibusdam generibus morborum praefagiendis.

§. 20.

De febrium exanthematicarum diagnosi.

Omni febrium continuarum generi, & inflammatoriarum, & putridarum, & biliosarum, & neruosarum exanthemata accedere queunt, quorum natura plerumque ex febre concomitante diiudicari debet. Male igitur plerique
auto-

auctores febrium exanthematicarum propriam
 constituerunt classem, cum vnum idemque
 exanthema pro diuersitate febris malignissimum
 & benignissimum esse queat, & methodus eiam
 medendi in plerisque eadem, vel in vna spe-
 cie, si febris differat, diuersissima esse queat.
 Exanthematum species ita diuersae sunt, vt huc-
 usque interdum adhuc quaedam appareant, quae
 quae experientissimi inter medicos neque viderunt
 antea neque descripta legerunt. (*Thiery* Erfah-
 rungen in der Medicin) quandoque inopinato
 exanthemata apparent, neque statim tempore
 erumpunt. Nonnumquam materines exan-
 thematica per sudorem vel alias euacuatio-
 nes serofas, & fungineas expellitur, & exan-
 themata plane non erumpunt. Quandoque
 etiam plures symptomatum species simul adfunt,
 & unde diagnosis difficillima: experientissimi
 medici interdum curam eorum frustra tentant,
 & postremo multa coniectura tandem remedium
 inueniunt, quo illa fugantur. Exempla non de-
 sunt. *THIERY* l. c. Pag. anno 1736 contagio-
 sus saepit morbus, medici omnes obseruationes
 in memoriam reuocarunt, omnes vero meden-
 di methodus respuit hic morbus. Expertus qui-
 dam medicus, qui suam etiam operam antea
 frustra perdidit, omni diligentia obseruauit
 quon-

quondam pustulas cutis, illisque similes esse inuenit, quae a vesicatoriis erolluntur; inde credebatur, acre fermentum in humoribus eiusdem indolis esse ac illud, quod ab vesicatoriis in vesicis producitur, propinabat igitur aegris suis acetum diaphoreticum, omnesque sanauit.

Exanthemata vel crisin febrium imperfectam constituunt, dum materies nocua per vires naturae ad peripheriam pulsa, sub cute retinetur, ibique per irritationem varia exanthemata producit; vel est sequela resolutionis humorum & peruersae curationis. In utroque casu praeprimis vires vitales attendendae & quomagis enim hae languent, eo facilius exanthematum regressus, eo maior resolutionis humorum suspicio. Eruptionem exanthematum varia saepe praecedunt symptomata, ut conuulsiones, deliria, anxietates &c. quae si post eruptionem cessant, haud periculosa iudicantur.

Notissimae exanthematum species sunt variolae, morbilli, scarlatina, petechiae ac miliaris &c. illae saepius occurrunt ac certius curantur. Nulla autem adsunt symptomata quae mihi certe praedicunt stadio ebullitionis, quod genus symptomatum erit. Variolis uti etiam morbillis & scarlatinae symptomata febrilia praecedunt

cedunt, quae inter se non semper distingui
 queunt, stadium ebullitionis habent, quod
 omnibus sibi aequat, diagnosis hoc stadio im
 possibilis quidem, & ob eundem fere, quae
 exigunt sanandi modum, etiam haud anxie de
 sideranda, quare tranquille eruptionem exspe
 ctare possumus. Fit etiam, ut variolae & morbilli
 billi simul, vel variolae cum scarlatina vel morbilli
 cum ea simul erumpant, interspersis petechiis,
 vel etiam miliaribus: tunc augetur periculum,
 & difficultas diagnoseos ob tam multabilem
 pustularum faciem. Quaedam exanthemata non
 nisi ex praecognita epidemia praedicere
 valemus, cuius naturae sunt febris petechialis,
 miliaris composita, febris aphthosa
 BRIDE p. 611.

Febris petechialis plerumque putridae naturae est,
 quandoque tamen in inflammatoriis febribus etiam
 occurrit, SELLE *med clin* petechiae plerumque
 symptomatae, raro criticae sunt, non statim
 erumpunt, nisi materiam expellant morbi, ut
 interdum in febribus nervosis fieri solet; tunc
 diebus criticis ut plurimum apparent. Exanthe
 mata miliaria plerumque etiam symptomata sunt,
 raro tantummodo critica habentur. Illi, qui
 sanguinem tenuem

tenuem & acrem habent, haec symptomata praecipuis timeant. Purgatoria omiffa & medicamenta alexipharmaca saepe eiusmodi exanthemata producunt. Signa instantis miliaris sunt sudor acidus, ruficula ficca, anxieras circa praecordia, dolor capitis, pruritus in cute molestiffimus, horrores cum aestu alternantes.

Ex his omnibus antedictis de difficultate diagnofaeos in primo stadio fati perfpici potest, quam vtile fit illud praeceptum HIPPOCRATIS: των νοσηματων, ων μη επιται τις, φαρμακων πιστα μη ισχυρον.

M O

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

77

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

T

GR

D. I

CIB

A

E A R

Halle, Diss.) 1787/85

ULB Halle

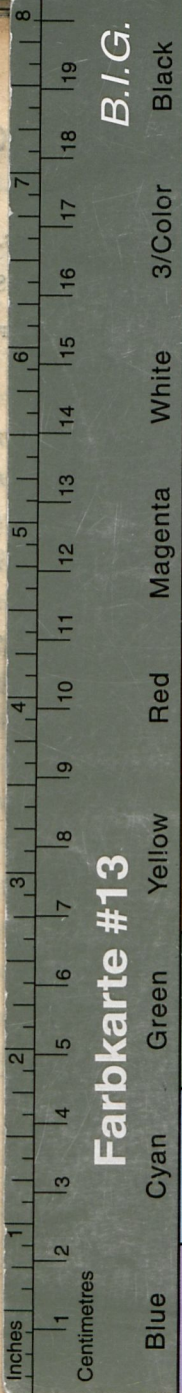
3

002 169 606

sb

B.I.G.

Farbkarte #13

DE
DIAGNOSI
FEBRIVM IN PRIMO STADIO

16

178432

CONSENSV ATQVE AVCTORITATE
ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS
IN ACADEMIA FRIDERICIANA

PRAESIDE
D. IOH. FR. GOTTL. GOLDHAGEN

MEDICINAE, PHILOSOPHIAE ET HISTORIAE
NATVRALIS PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
FACVLTA. MED. ET PHILOSOPHICAE

H. T. DECANO
CIRCVLII SALICII, COMITATVS MANSFELDENSIS
ET
CIVITATIS HALLENSIS PHYSICO

PRO
OBTINENDO GRADV DOCTORIS MEDICINAE

D. IANVAR. MDCCLXXXIV

H. L. Q. S.

PVCLICE DISPVTABIT
DANIEL. FRIDERICVS. HERING
STOLPA - POMERANVS.

HALAE,
LITTERIS IOH. CHRIST. HENDELIANIS.